

ШВЕЙЦАРСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ ПРОЄКТ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ОСВІТИ

СТВОРЮЄМО ПІКЛУВАЛЬНУ РАДУ ДЛЯ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Покроковий план та практичні рекомендації

Надія Балабуст, експертка проєкту DECIDE

Що означає поняття «підкування»?
У чому його суть саме для Вас?

ПІКЛУВАЛЬНА РАДА

Піклувальна рада – це консультативно-дорадчий, колегіальний орган, який створюється за рішенням засновника та сприяє вирішенню перспективних завдань розвитку закладу(-ів) освіти, залученню фінансових ресурсів для забезпечення його діяльності з основних напрямів розвитку і здійсненню контролю за їх використанням, ефективній взаємодії закладу(-ів) освіти з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, науковою громадськістю, громадськими організаціями, юридичними та фізичними особами.

ПІКЛУВАЛЬНА РАДА

Створення Піклувальної ради регулюється Законами України «Про освіту» (ст. 29), «Про повну загальну середню освіту» (ст.41).

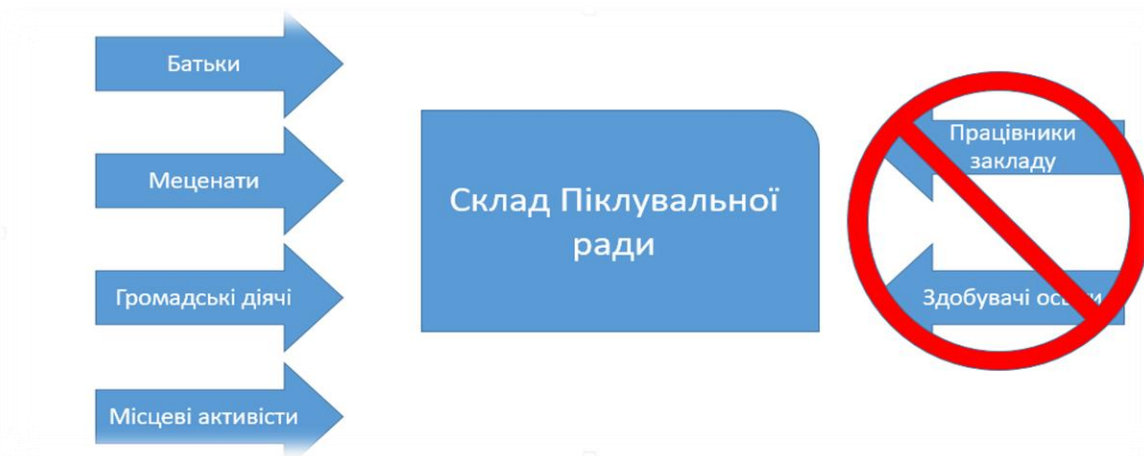
У своїй діяльності Піклувальна рада керується Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту», іншими нормативними та правовими актами, що регулюють діяльність закладів освіти.

ПІКЛУВАЛЬНА РАДА

Хто (не) може бути членом Піклувальної ради?

До складу Піклувальної ради не можуть входити здобувачі освіти та працівники закладів освіти, для яких вона утворюється (п.4 с.29 ЗУ «Про освіту»).

ПІКЛУВАЛЬНА РАДА

До складу Піклувальної ради можна і навіть доцільно запрошувати людей із різних професійних груп. Це можуть бути представники бізнесу, освіти, науки, культури, права тощо, адже тоді вони можуть використати свій унікальний досвід під час роботи Піклувальної ради, забезпечуючи різноманітність поглядів та підходів до вирішення проблем. Їх залучення допоможе приймати рішення, які будуть всебічними та відображатимуть потреби та інтереси усіх мешканців громади.

БАТЬКИ

Як безпосередньо зацікавлена сторона та учасники освітнього процесу, батьки мають унікальне розуміння потреб дітей. Вони можуть ділитися реальними враженнями та пропозиціями, які допоможуть Піклувальній раді краще розуміти та вирішувати поточні та майбутні виклики стосовно саме здобувачів освіти.

МЕЦЕНАТИ

Це можуть бути люди або організації, що мають ресурси та зв'язки, які будуть корисними для розвитку та фінансування ініціатив, що підтримуються Піклувальною радою. Їх внесок може бути не лише у фінансовій підтримці, але й у залученні додаткових ресурсів і налагодженні нових перспективних партнерських відносин закладів освіти із установами та організаціями.

ГРОМАДСЬКІ ДІЯЧІ

Це можуть бути особи, які мають вплив у громадському секторі чи державному управлінні і які можуть використовувати свій його для залучення уваги до потреб закладів освіти саме вашої територіальної громади. Вони можуть допомогти налагодити співпрацю закладів освіти як з державними, так із некомерційними організаціями, допомагаючи вирішувати важливі питання.

МІСЦЕВІ АКТИВІСТИ

Це активні мешканці громади, які добре знають місцеву спільноту та її потреби. Їх залучення може допомогти Піклувальній раді більш ефективно вирішувати специфічні місцеві виклики та втілювати ініціативи, які мають безпосередній позитивний вплив на усю громаду.

ПІКЛУВАЛЬНА РАДА

Чому доцільно створювати 1 Піклувальну раду в громаді?

Відповідно до законодавства, засновник може створити Піклувальну раду для одного або кількох закладів освіти, проте, на нашу думку, доцільно створювати одну Піклувальну раду для усіх закладів освіти. Це дозволить забезпечити комплексне бачення проблем та перспектив усієї системи освіти громади, а не окремого закладу, а також збалансує розвиток системи закладів освіти.

Піклувальна рада для усіх закладів освіти	Піклувальні ради для кожного закладу освіти
Відстежує виконання стратегії розвитку освіти в усіх закладах громади	Дублюють батьківський комітет
Вивчає та розуміє потреби усіх закладів	Розглядають проблеми лише одного закладу освіти
Може порівнювати заклади між собою	Не можуть аналізувати освіту у громаді в цілому
Один канал комунікації	Не надають збалансованих пропозицій

ПІКЛУВАЛЬНА РАДА

Які повноваження та функції Піклувальної ради?

Відповідно до Закону України «Про освіту», піклувальні ради мають право:

- брати участь у визначенні стратегії розвитку закладу освіти та контролювати її виконання;
- сприяти залученню додаткових джерел фінансування;
- аналізувати та оцінювати діяльність закладу освіти та його керівника;
- контролювати виконання кошторису (бюджету) закладу освіти, вносити відповідні рекомендації та пропозиції, що є обов'язковими для розгляду керівником закладу освіти;
- вносити засновнику закладу освіти подання про заохочення або відкликання керівника закладу освіти з підстав, визначених законом;
- здійснювати інші права, визначені законами чи установчими документами закладу.

ПІКЛУВАЛЬНА РАДА

Які повноваження та функції Піклувальної ради у ЗЗСО?

Відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту», піклувальна рада:

- аналізує та оцінює діяльність закладу загальної середньої освіти і його керівника;
- розробляє пропозиції до стратегії та перспективного плану розвитку закладу загальної середньої освіти та аналізує стан їх виконання;
- сприяє залученню додаткових джерел фінансування, що не заборонені законом;
- проводить моніторинг виконання кошторису закладу освіти і вносить відповідні рекомендації та пропозиції, що є обов'язковими для розгляду керівником закладу загальної середньої освіти;
- має право звернутися до центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти щодо проведення позапланового інституційного аудиту закладу освіти;
- може вносити засновнику закладу освіти подання про заохочення керівника закладу освіти або притягнення його до дисциплінарної відповідальності з підстав, визначених законом;
- здійснює інші повноваження, визначені установчими документами закладу освіти.

Які питання може вирішувати Піклувальна рада?

Піклувальна рада це стратегічний орган, який для цього має всі необхідні функції та повноваження. Важливо розуміти, що вона має вирішувати питання стратегічного характеру, не доцільно доручати їй розв'язувати питання ситуаційні, точкові.

Саме тому, до її компетенції можуть належати напрями пов'язані з:

- моніторингом реалізації стратегії розвитку освіти в громаді за визначеними індикаторами;
- формуванням ефективної мережі;
- визначенням напрямів розвитку закладів освіти;
- ефективністю розподілення та використання фінансових ресурсів;
- визначенням профілю ліцеїв;
- співпрацею закладів освіти між собою та з іншими сторонами (центрами професійного розвитку, управлінням Державної служби якості освіти України, суб'єктами підвищення кваліфікації тощо);
- мотивацією керівників закладів освіти тощо.

Піклувальна рада у своїй роботі повинна орієнтуватися на стратегію розвитку громади та освіти в громаді, а також стратегії розвитку закладів освіти, які мають корелюватися між собою.

ЯК СТОРИТИ ПІКЛУВАЛЬНУ РАДУ У ВАШІЙ ГРОМАДІ: ПОКРОКОВИЙ ПЛАН

Крок 1

- ☑ **Визначаємо перелік закладів освіти**, для яких буде створено Піклувальну раду
- ☑ **Готуємо проекти статутів** закладів освіти в новій редакції (за необхідності):
  - ▶ виносимо на розгляд місцевої ради проекти статутів закладів освіти;
  - ▶ затверджуємо статuti в новій редакції;
  - ▶ реєструємо статuti відповідно до законодавства.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ! Процес внесення змін в статuti закладів освіти може відбуватися паралельно із розробкою та затвердженням Положення про піклувальну раду

ЯК СТВОРИТИ ПІКЛУВАЛЬНУ РАДУ У ВАШІЙ ГРОМАДІ: ПОКРОКОВИЙ ПЛАН

ПРАКТИЧНА ПОРАДА ДО КРОКУ 1

Положення про піклувальну раду закладів освіти територіальної громади повинно містити повноваження такої ради, проте хочемо звернути вашу увагу на те, що ці повноваження мають бути визначені також і в установчих документах закладів освіти, для яких створюється піклувальна рада.

З метою співвіднесення норм Положення та установчих документів закладів освіти, для яких буде створену Піклувальну раду, керуючись чинним законодавством України, пропонуємо в Статутах таких закладів (при затвердженні нової редакції) зазначити відсилочні норми на вищезазначене Положення у такому формулюванні: *«З метою сприяння виконанню перспективних завдань розвитку закладів (закладу) освіти ... ТГ, залученню фінансових ресурсів для забезпечення їх (його) діяльності з основних напрямів розвитку і здійсненню контролю за їх використанням, ефективній взаємодії цих закладів з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, громадськістю, громадськими об'єднаннями, юридичними та фізичними особами за рішенням Засновника може створюватися колегіальний орган – Піклувальна рада закладів освіти (назва громади) ТГ (далі – Піклувальна рада). Порядок формування Піклувальної ради, її відповідальність, перелік і строк повноважень, а також порядок її діяльності та інші умови визначаються Положенням про Піклувальну раду з урахуванням вимог спеціальних законів. Положення про Піклувальну раду затверджується засновником відповідно до норм чинного законодавства. До складу піклувальної ради не можуть входити здобувачі освіти (учні) та працівники закладів (закладу) освіти, для яких (якого) вона утворюється».*

Таким чином, при зміні норм Положення, не буде потреби вносити додаткові зміни в Статут закладів освіти.

ЯК СТОВОРИТИ ПІКЛУВАЛЬНУ РАДУ У ВАШІЙ ГРОМАДІ: ПОКРОКОВИЙ ПЛАН

ПРАКТИЧНА ПОРАДА ДО КРОКУ 2

Законодавчо чітко не визначено механізм створення піклувальних рад, але зазначено, що піклувальна рада діє на підставі положення про неї, яке затверджується засновником.

Тому необхідно спочатку розробити та затвердити Положення, де передбачити механізм її утворення.

Повноваження щодо створення піклувальної ради та затвердження Положення можуть бути делеговані уповноваженому органу (відділ освіти, наприклад), але оскільки основними функціями піклувальної ради є патронат закладів освіти, участь у розробці стратегії розвитку закладів освіти, внесення пропозицій щодо заохочення керівників закладів, то рекомендуємо ці повноваження не делегувати, а затверджувати рішенням місцевої ради.

Крок 2

- Готуємо проєкт** Положення відповідно до ЗУ «Про освіту» та інших спеціальних законів у сфері освіти
- Подаємо проєкт** рішення про затвердження Положення на розгляд місцевою радою
- Публікуємо затверджене** Положення на офіційному веб-сайті засновника або уповноваженого органу

ЯК СТОРИТИ ПІКЛУВАЛЬНУ РАДУ У ВАШІЙ ГРОМАДІ: ПОКРОКОВИЙ ПЛАН

Крок 3

☑ На веб-сайті засновника чи уповноваженого органу **оприлюднюємо оголошення щодо конкурсного відбору членів Піклувальної ради** в якому, відповідно до затвердженого Положення визначено:

- ▶ повноваження Піклувальної ради;
- ▶ перелік документів та вимоги до кандидатів, які подаються для участі у конкурсному відборі;
- ▶ строк, місце та спосіб (особисто та/або електронною поштою) подачі документів та контактну особу;
- ▶ місце проведення конкурсу;
- ▶ терміни та способи проведення презентації бачення розвитку освіти та співбесіди.

☑ Формуємо та затверджуємо склад конкурсної комісії, ознайомлюємо її членів із порядком проведення конкурсного відбору відповідно до затвердженого Положення.

ПРАКТИЧНА ПОРАДА ДО КРОКУ 3

- Рекомендуємо проводити саме конкурсний відбір членів Піклувальної ради, оскільки він дає змогу засновнику закладів освіти оцінити кандидатів стосовно стратегічного бачення розвитку освіти в громаді та активної громадянської позиції, а також обрати кращих з тих, хто справді має внутрішню мотивацію щодо розбудови якісної та демократичної освіти в громаді.
- В цьому випадку доцільно конкурсний відбір розділяти на два етапи: презентація стратегічного бачення розвитку системи освіти (закладів освіти) в громаді та співбесіда із членами конкурсної комісії.
- Прийом документів доцільно організувати таким чином, щоб усі, хто бажає долучитися до роботи Піклувальної ради в якості її членів, могли вчасно зібратися та подати їх.
- Конкурсну комісію рекомендуємо формувати відповідно до пропозицій депутатів місцевої ради, органів громадського самоврядування закладів освіти, органу управління освітою.
- Всі етапи та механізми проведення конкурсного відбору, формування конкурсної комісії, в тому числі систему оцінювання кандидатів та форми протоколів, необхідно зазначати в Положенні про піклувальну раду.

ЯК СТОВОРИТИ ПІКЛУВАЛЬНУ РАДУ У ВАШІЙ ГРОМАДІ: ПОКРОКОВИЙ ПЛАН

ПРАКТИЧНА ПОРАДА ДО КРОКУ 4

Етап затвердження персонального складу піклувальної ради можна реалізувати вже після успішного проходження навчання членів Піклувальної ради, оскільки здійснення повноважень потребує певних компетентностей.

Крок 4

☑ **Перевіряємо документи, які подані кандидатами та допускаємо або не допускаємо їх до конкурсу**

☑ **Забезпечуємо** відеофіксацію конкурсу.

Важливо, щоб Конкурсна комісія:

- ▶ заслухала та оцінила презентації кандидатів щодо бачення розвитку освіти в громаді
- ▶ провела співбесіди із кандидатами
- ▶ підрахувала сукупний бал, склала рейтинг кандидатів та...
□ визначила переможців.

☑ **Затверджуємо персональний склад** членів Піклувальної ради відповідно до Положення

☑ **Оприлюднюємо** на офіційному веб-сайті засновника або уповноваженого органу результати конкурсного відбору та затверджений персональний склад Піклувальної ради

ЯК СТОВОРИТИ ПІКЛУВАЛЬНУ РАДУ У ВАШІЙ ГРОМАДІ: ПОКРОКОВИЙ ПЛАН

Крок 5

- ☑ **Організуємо та проводимо навчання** для членів Піклувальної ради
- ☑ На першому засіданні Піклувальної ради **визначаємо голову та заступника голови**
- ☑ **Готуємо** аналітично-статистичні матеріали щодо закладів освіти для яких створено Піклувальну раду
- ☑ **Готуємо та затверджуємо** план роботи Піклувальної ради

ПРАКТИЧНА ПОРАДА ДО КРОКУ 5

Рекомендуємо проводити навчання членів Піклувальної ради з тем, що стосуються повноважень цієї ради, засновника, функцій системи органів управління освітою, особливості функціонування закладів та установ системи освіти, політики громади з розвитку освіти на відповідній території, зокрема розвитку та оптимізації мережі закладів освіти, зокрема про:

- рівень фінансової автономії кожного закладу;
- структуру закладів освіти, наявність філій, статусів опорних закладів тощо;
- строки трудових відносин та рівень кваліфікації і мотивації керівників закладів та установ системи освіти;
- стратегії розвитку закладів освіти та стратегії розвитку освіти в громаді, а також плани розвитку мережі;
- механізми взаємодії центру професійного розвитку педагогічних працівників та інклюзивно-ресурсних центрів із закладами освіти;
- кошториси закладів освіти тощо.

Знання нормативно-правових аспектів дасть змогу членам піклувальної ради орієнтуватися в повноваженнях, а розуміння сфер відповідальності керівника, засновника, органів громадського самоврядування зробить діяльність піклувальної ради більш спрямованою.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ ПІКЛУВАЛЬНОЇ РАДИ

ЦІЛЬ ТА МІСІЯ: Чітко визначте ціль та місію Піклувальної ради – які конкретні завдання вона повинна виконувати? Наприклад, це може бути залучення додаткового фінансування, взаємодія з батьками, підтримка соціально вразливої категорії дітей тощо.

СКЛАД ПІКЛУВАЛЬНОЇ РАДИ: Сприяйте формуванню складу Піклувальної ради з представників різних сфер та галузей. Різноманітність поглядів допоможе «розширити горизонт» для вирішення питань та проблем, що існують у закладах освіти.

КОМУНІКАЦІЯ: Забезпечте відкриту та ефективну комунікацію між членами ради та закладами освіти. Створіть зручні канали обміну інформацією – чати у месенджерах чи тематична група у фейсбуці, наприклад.

ПЛАНУВАННЯ ЗАСІДАНЬ: Чітко визначте регулярність засідань та графік роботи Піклувальної ради, спряйте технічній можливості проведення таких засідань (місце проведення, комп'ютерна техніка тощо).

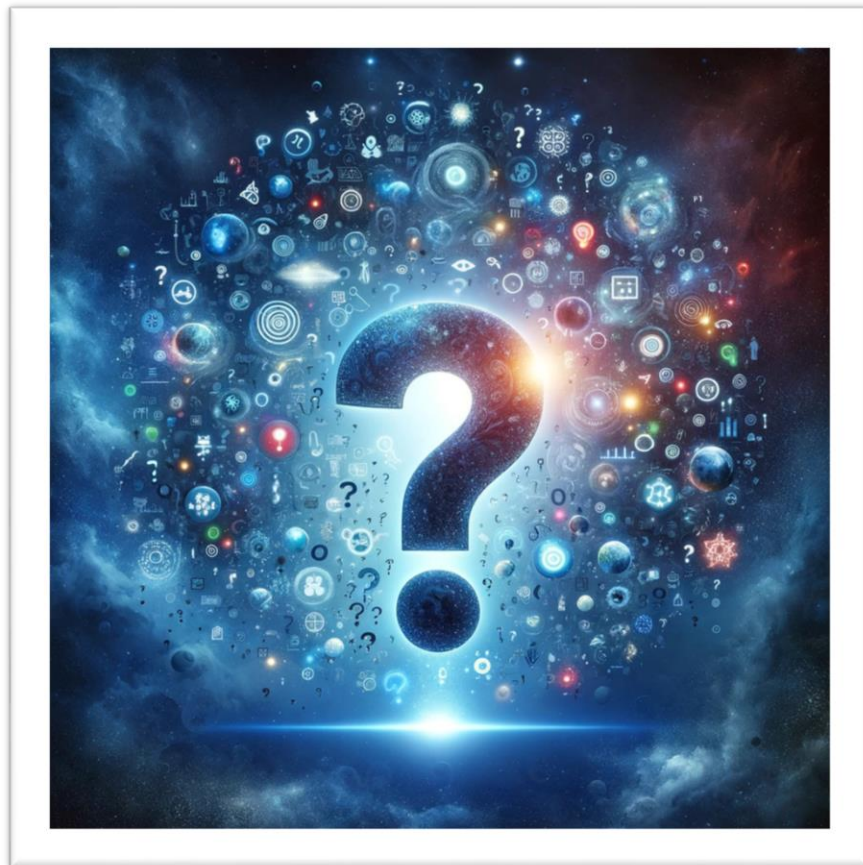
РОЗПОДІЛ ОBOB'ЯЗКІВ: Визначте доцільну кількість членів Піклувальної ради відповідно до кількості закладів освіти та величини громади, максимально детально окресліть ролі та обов'язки кожного члена ради.

ЗАЛУЧЕННЯ МЕШКАНЦІВ ГРОМАДИ: Організуйте та проводьте відкриті зустрічі із членами Піклувальної ради, щоб громадськість була ознайомлена з її роботою та можливостями. Повідомляйте громадськість та інші зацікавлені сторони про результати роботи Піклувальної ради в т.ч. на веб-сайтах органу управління освітою та закладів освіти.

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК: Сприяйте розвитку обізнаності членів Піклувальної ради у освітній сфері – організуйте навчальні семінари, тренінги або обмін досвідом.

ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ

DECIDE

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!
ГАРНОГО І БЕЗПЕЧНОГО ДНЯ!

